

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

E. Verkoelen (JOU Zuid-Holland)
(d.d. 4 september 2024)

Nummer
4123

Onderwerp
Het Rijk stopt met het Nationaal Programma Landelijk Gebied!

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Het Rijk stopt met het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het NPLG. Op de website van de NOS is daarover een bericht¹ verschenen. Er is nog geen formele communicatie van het kabinet over deze beslissing richting zowel Tweede Kamer, provincies alsmede alle gebiedspartners die aan de lat staan om te komen tot een goede balans tussen stikstof en natuur.

Dit is een flinke streep door de rekening van de provincie Zuid-Holland. We zijn al een flinke tijd bezig te komen tot een fors pakket aan maatregelen om voor drie kerngebieden (Veenweiden, Zuid- Hollandse Delta en Kust & Duinen) en in totaal zestien deelgebieden oplossingen te bieden aan onder meer agrariërs en de organisaties en inwoners die zich hard maken voor natuurbehoud. Het voorontwerp van het ZH-PLG – onze provinciale invulling van het NPLG – vroeg om dekking van liefst 9 miljard euro voor een groot aantal ambities en uitdagingen, zoals ook blijkt uit de aanbiedingsbrief² van gedeputeerde staten aan de voormalige minister voor Natuur en Stikstof. Al eerder bleek uit het coalitieakkoord dat de regerende partijen het Transitiefonds van kabinet-Rutte IV – dat voor bijna 25 miljard euro aan dekking bood voor de twaalf provincies gezamenlijk – willen afschaffen; nu komt daarbovenop dat er ook geen ‘programmatische dekking’ meer overblijft.

De provincie heeft wel geld voor een bedrag van €188 miljoen euro gevonden voor projecten die bijdragen aan het ZH-PLG, zeggend om “flinke stappen in de goede richting” te zetten. Dit heeft gedeputeerde staten ons laten weten in een brief³ van juni jongstleden. Uiteraard is dit een mooi bedrag, maar toch een fooi vergeleken met de financiële claim die wij bij het kabinet hebben neergelegd.

De vrees van JOU is ten eerste dat al onze inspanningen voor niets zijn geweest, ten tweede dat er mogelijk al ontwikkelingen in gang zijn gezet die verwachtingen hebben gewekt maar waarschijnlijk niet waargemaakt zullen gaan worden, en ten derde dat er kosten zijn gemaakt op voorspraak van het rijk die we zelf moeten voldoen. Alle drie zijn even fnuikend als frustrerend. We zitten al met al met flink wat vragen die een antwoord verdienen.

1. *Is het ZH-PLG nu van tafel? Zo nee, waarom zou u ermee door willen gaan zonder mandaat van het Rijk?*

Antwoord

De doelen die in het ZH-PLG geadresseerd worden, blijven overeind staan. Voor een aantal doelen gelden wettelijke termijnen waarop ze behaald moeten zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Vogel- en Habitatrichtlijn, voor stikstofreductie en de Kaderrichtlijn Water. Ook de afspraken zoals vastgelegd in het Natuurpact en het Klimaatakkoord zijn nog altijd van kracht. Wat gaat veranderen, is de manier waarop het kabinet wil toewerken naar het halen van de doelen. Uit het Regeerprogramma blijkt dat het kabinet meer regie wil gaan voeren. Er komt een uitvoeringsgerichte en gebiedsspecifieke aanpak in plaats van het NPLG. De eerste richting van deze aanpak stuurt de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) voor het einde van 2024 naar de Tweede Kamer.

De afgelopen jaren zijn waardevolle samenwerkingen in de gebieden ontstaan. Daar willen wij graag mee verder gaan. Te beginnen met het uitvoeren van het Maatregelenpakket ZH-PLG. In de tussentijd komt er uitwerking van het Regeerprogramma en bespreekt het college graag tijdens een vergadering van de Commissie Landelijk Gebied met u hoe we hiermee omgaan.

2. *Bent u van plan bepaalde elementen van het ZH-PLG overeind te houden, wellicht omdat ze ook zonder mandaat van het Rijk naar uw stellige overtuiging doorgang zouden moeten vinden? Zo ja, welke elementen?*

Antwoord

Zie antwoord bij vraag 1.

3. *Welke kosten heeft u reeds gemaakt in zowel de voorbereiding van het ZH-PLG, alsook bepaalde voorfinanciering van kosten en waarvan onzeker is of deze worden verrekend met het Rijk?*

Antwoord

Voor de voorbereiding van het ZH-PLG hebben we, aanvullend op reguliere inzet voor de door uw Staten vastgestelde doelen en ambities, de volgende kosten ter voorfinanciering gemaakt:

- € 944.000,- proces en voorbereidingskosten (te verrekenen met rijksmiddelen)
- € 610.000,- voor een bedrijfsverplaatsing (geen verrekening met rijksmiddelen mogelijk)
- € 450.000,- subsidie natuurlijk vriendelijke watergangen (mogelijk te verrekenen met rijksmiddelen)
- € 363.000,- subsidie biodiverse sloten (mogelijk te verrekenen met rijksmiddelen)
- € 1.000.000,- klei op veen (mogelijk te verrekenen met rijksmiddelen)
- € 800.000,- Bos en Bomen (mogelijk te verrekenen met rijksmiddelen)

4. *Is verdere voorbereiding van het ZH-PLG per genoemd maatregelenpakket, voor "flinke stappen in de goede richting" nu nog aan de orde? En zo ja waarom?*

Antwoord

De provincie gaat verder met de uitvoering van het Maatregelenpakket ZH-PLG, waarvoor 188 miljoen euro beschikbaar is gesteld door het ministerie van LNVN. Deze 188 miljoen euro staat niet ter discussie. Hiermee kan een deel van het Maatregelenpakket ZH-PLG worden uitgevoerd waarmee doelbereik dichterbij komt. Het afwegingskader, wat uitvoerig is besproken in de Statencommissie

Landelijk Gebied van 28 augustus 2024, is daarbij een hulpmiddel om tot een selectie van de projecten te komen. Volgens planning is het afwegingskader uiterlijk in november klaar¹.

5. *Is het bedrag van €188 miljoen euro u als specifieke uitkering toegekomen, dus geoormerkt geld dat specifiek aan het maatregelenpakket moet worden besteed? Zo nee, kunnen we de toegezegde middelen aanwenden voor het dekken van gemaakte kosten elders binnen het ZH-PLG?*

Antwoord

Het bedrag van €188 miljoen wordt inderdaad via een specifieke uitkering aan de provincie Zuid-Holland beschikbaar gesteld en is daarmee geoormerkt geld, specifiek voor het Maatregelenpakket ZH-PLG.

JOU keek reikhalzend uit naar uitvoering van het ZH-PLG, omdat het de ruimtelijke regie van de provincie versterkt en programmatische invulling geeft aan de herinrichting van het beheergebied. Met een einde aan het NPLG, vrezen wij dat het ruimtelijk voorstel van de provincie ook op de helling staat. Er zijn ook andere programma's die in samenhang met het ZH-PLG zijn opgesteld en door de Staten in samenhang zijn besproken.

6. *Biedt het ruimtelijk voorstel van de provincie nog altijd een leidend planologisch kader voor herinrichting van de provincie ook zonder ZH-PLG, op basis van de functies die wij als overheid van belang vinden te accommoderen? Zo ja, kunt u dit motiveren?*

Antwoord

Ja. Het Ruimtelijk Voorstel Zuid-Holland geeft invulling aan wettelijke kaders, transitieopgaven en andere doelen in een provincie waar ruimte een schaars goed is. Het door Provinciale Staten vastgestelde Ruimtelijk Voorstel wordt stapsgewijs verankerd in het provinciaal Omgevingsbeleid, waarmee ook een formeel planologisch kader ontstaat. De eerste stap daarvoor maakt onderdeel uit van de herziening Omgevingsbeleid 2024, door het opnemen van de koers in de Omgevingsvisie. In de herziening Omgevingsbeleid 2025 wordt het zelfbindende deel van het Omgevingsbeleid in lijn gebracht met het Ruimtelijk Voorstel. Voor een aantal onderwerpen vindt al in 2025 nadere uitwerking plaats, zoals ruimte voor voorzieningen. Voor andere onderwerpen gebeurt dit in latere herzieningen van het Omgevingsbeleid.

7. *Hoe zit het met de andere programma's die in samenhang met het ZH-PLG zijn opgesteld en door de Staten in samenhang zijn besproken?*

Antwoord

Er zijn geen andere programma's in samenhang met het ZH-PLG opgesteld dan het Ruimtelijk Voorstel. Wel zijn in de herziening 2025 van het Omgevingsbeleid een aantal onderwerpen samengebracht die een onderlinge relatie met elkaar hebben zoals landbouw, natuur, stedelijke ontwikkeling en het ZH-PLG.

JOU heeft tijdens bespreking van de Voorjaarsnota 2024 een motie ingediend voor een Zuid-Hollands Landschapsakkoord, om tussen alle belanghebbenden binnen onze provinciegrenzen een gedeelde noemer te vinden. Het Zuid-Hollandse landschap verbindt ons allen, we zijn er allemaal schatplichtig aan. Nu we

¹ Zie ook de brieven over het Maatregelenpakket van 26 maart (PZH-2024-849206634), 11 juni (PZH-2024-855008345) en 9 juli (PZH-2024-855305386).

weten dat we al voor de derde keer kunnen fluiten naar hulp vanuit het Rijk voor onze eigen uitdagingen en ambities – te weten: 1) landbouwakkoord; 2) transitiefonds; 3) NPLG – is het tijd om elkaar vast te houden en draagvlak te vinden voor een provinciaal landschappelijk verhaal. De tijd is er meer dan ooit rijp voor.

8. *Ziet u heil in een landschappelijk akkoord tussen alle belanghebbenden in het landelijk én provinciaal beleid met betrekking tot stikstof en natuur, met als doel draagvlak te vinden voor behoud en versterking van onze landschappelijke waarden?*

Antwoord

De ontwikkelingen dwingen ons om los van het NPLG na te denken over de toekomst van het landelijk gebied in Zuid-Holland. Met het ZH-PLG hebben we in de afgelopen periode al waardevolle netwerken opgebouwd die voor ons landelijk gebied van grote betekenis zijn en waar wij mee verder willen.

In de gebiedsprocessen blijven we met gebiedspartners in gesprek over de toekomst van het landelijk gebied. Dat leidt op termijn wellicht tot nieuwe initiatieven die in het verlengde van het ZH-PLG gericht zijn op een vitaal landelijk gebied. Vanuit de gebiedsprocessen houden we in de gaten welke coalities gevormd zijn en worden. Uiteraard zijn we ook benieuwd naar de uitvoeringsgerichte en gebiedsspecifieke aanpak van het Rijk in plaats van het NPLG en de samenhang daarvan met de ruimtelijke keuzes die in het kader van de Nota Ruimte worden uitgewerkt en de ruimtelijke afspraken die in het kader van Programma NOVEX met provincies en medeoverheden worden gemaakt. Het proces van NOVEX en Nota Ruimte wordt vormgegeven onder coördinatie van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO). Als hier meer duidelijk over is kunnen we als provincie bepalen hoe wij ons daartoe kunnen verhouden en wat voor afspraken tussen Rijk, provincie en gebiedspartners daarbij passen. Dat laat onverlet dat we, conform afspraken met PS, zelf al werken aan de verdere uitwerking van het Ruimtelijk Voorstel onder andere in ons Omgevingsbeleid.

Den Haag, 24 september 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff